

IOANNES ATROCIANVS
LECTORI SALVTEM.

Contemplātes paulo accuratius immēsam, atq;
ineloquibili pulchritudine quā maxime ador
natam huius orbis machinā, fieri nequit, lector
optime, quo nō indies uehementius, nec nō feruentiori
cordis nostri ardore Deū Opt. Max. architectū talē
ac tantū amare discamus: ut q̄ nequaquā secūdū uana
ridiculaq; philosophorū quorundā somnia ex atomis,
hoc est, indiuisibilibus particulis quibusdā, sed uerbo
dūtaxat coelū & terrā condiderit. Et quāuis hoc sit
prorsus ultra hoīs captū, laudemq; omnē longe excel
lat, magis tamē arduū censet Augustinus Hipponēsis
Episcopus, literarū tam prophanarū q̄ sacrarum peri
tia & uitæ sanctimonia per totius ecclesiæ pomeria cla
rissimus, quod idē dominus deus noster, suæ legis præ
uaricatori malū condonat, & peccatori peccatū quod
commiserat, misericordia motus remittit. Audimus igitur
maius esse opus, peccatum remitti, quā mundi fa
bricā à deo conditā esse. Sed diceret aliquis: Quid his
nūc opus? Vt nolimus uelimus, regis regū et dnī domi
nantū oīpotentiā uideamus: quæ in oībus ac singulis,
siue coelū siue terrā intuearis, non sine contēplatiū in
effabili admiratiōe relucet. Cōsideremus minutissima.

PRAEFATIO.

tentiam? Qui lapis si coniectus fuerit in aquam feruentissimam, illico aquae seruator subsidit: et quae erat feruida redditur frigida. Quid Exacotalitus? Nonne idem agit quod Epistrites? Qui lapis Exacotalitus, licet admodum sit paruus, pluribus tamen, hoc est, sexaginta coloribus depictus esse dicitur. Ad eam rem adferre in medium quis prohibebit nobis, quod de Gagatis natura literis proditum comperimus. Hic lapis hydropicis opere confert non modicam, luxatosque dentes stabilire et firmare ne loco excidant, dicitur. menstrua quoque deducit et fluere facit, serpentesque procul arcet. Et quod praecipue memoria dignum arbitramur, hoc est quod iam sequitur: Si uirgo biberit Gagatis colaturam cum rasura, retinebit eam absque dubio, et nihil minget. Si uero uirgo non est, sed corrupta, extemplo mingit. Nec minorem ex omnipotentia dei uirtutem legitur habere Galaricides. quem si nutrices collo alligatum portauerint, earum ubera lacte abundabunt. Multo facilius mulieres est partu laborantes parient, si hunc lapidem femori adligatum habuerint. Aegypti pastores aiunt, quod si uespertino tempore Galaricides contritus cum sale, mixta aqua, per ouile circumspargatur, ouium ubera lacte repleti, scabieique foeditatem ab eis propelli. Magneti quantam dominus uirtutem dederit, notum esse opinamur. Propterea solum hoc unicum quod sequitur, recitabimus.

*Galaricides scribitur
etiam ex Orpheo.*

PRAEFATIO.

Magnetem aiūt mulieris capiti dormientis suppositū, tanta eminere uirtute, ut eā statim, si casta est, & ab adulterij crimine immunis, ad mariti sui amplexum moueat. Si autem adulterij malo laborat, ob nimium phantasmatum timorē e lecto deturbet. Nihil efficaciae conditor omnium uisibilium & inuisibilium tribuit lapidi qui dicitur Nichomar? Certe tribuit. Quid? Hoc inter cetera, quod Nichomar mortuorū corpora frigiditate sua, ne foeteant, conseruat. Quam ob causam, sepulchra atq; mausolea antiquissima hoc de lapide extracta reperiuntur. Hæc de gemmarū uirtutibus, sicut & alia, solatij gratia tecū cōmentari uoluimus lector literarū amantissime, quo nobis in herbarū atria commodior pateret introitus. Nā qđ per gemmulas omnibus mortalibus paulo cordatioribus palā fit, ac manifestissime exponitur, hoc est, eū qđ est trinus et unus, α et ω, principiū et finis, nō minus omnipotentia suā declarasse per herbulas, quā p gemmulas. Vide quot et quantas uires Spica à domino acceperit. Confortat enim, si potaueris eā, iecur, mitiores efficit stomachi dolores, uesicae multum prodest, urinā atq; menstrua ad fluendū prouocat, morbo laborantes regio mirifice iuuat, relaxat spica duriciem sterarum, impotentesq; in Cypriae illius prælio reddit ualidos. Quid potest loliū ex dono numinis? Morbū, ni succurrat aliquis, totū corpus more cancri

P R A E F A T I O :

re cancri peruagantē efficaciter purgat, zernariū turpe
 malum cum immundissima lepra, si raphanum, salisq;
 modicū accesserit, sedat, scropharum atq; apostema-
 tum molestissimam molē, si inde malagma feceris, pro-
 fligabit. Quid maurella? Aurium dolorē reprimit suc-
 cus eius, ægylopos ab oculis fugat, parotidas curat,
 muliebria plus æquo fluentia constringit, sacer ignis
 mitius inde flagrat, herpetæ mordaces expelluntur.
 Quid mentha? Stomachum præcipue corroborat, uo-
 mendi appetitum alligat, lumbricos fortiter excludit,
 diuersis testiculorum morbis audacter subuenit. Mor-
 sum canis desyderas curare? mentham & eam bene
 tritam cum sale, superadde uulneri et sanabitur. Men-
 tha si fuerit aceto mixta, plurimum hæmophthificis cō-
 ducit. Marrubium quid? Hæc herba debito modo tem-
 perata asthmaticis opitulatur, tussim compefcit, par-
 tus accelerat, secundas morātes & exire recusantes,
 protrudit, uulnerū sordes emundat. Quid buglossa?
 Cholerae præstat opem conuenienter præparata, car-
 diacum simili modo tollit, pulmone haud parum utili-
 tatis adfert, schiasi mire medetur. Bibe frequētius uinū
 in quo buglossa sit macerata, et memoriæ uim cōserua-
 bis. Eā sparge iter cōuiuia, et letabūtur cōuiuæ. Quid
 eruca? Si senseris tibi diminui pepticā uirtutē, ede eru-
 cā, et qđ amissū uidebatur, redibit. Nō potes mingere?

P R A E F A T I O .

confuge ad Erucam, & iuuabit te. Est tibi facies lenti-
 ginosa? implora Eruce auxiliū, & lentigines arcebun-
 tur. Si uxor tua conquesta fuerit, q̄ debitū reddere ne-
 queas, inuoca Erucæ numē, et certissimū auxiliū præ-
 stabit, et debitū uxori tuæ persolues. Quid Lactucæ?
 Vrunte immodici calores? comede lactucā & extin-
 guentur. Somnū capere nescis? manduca lactucā, &
 quiescere ualebis. Diuexaris à uanis somniorū phan-
 tasmatis? Lactucæ semē ea compescet. Diceres autē
 lector optime: Nouimus quidem dei omnipotentia etiam
 in minutissimis se nō occultare. Inter quæ gemmulæ,
 nec non herbulæ haud ultimum sibi locū uendicarunt.
 Et quia multa salubria de herbis protulisti, sicut et de
 gemmis, capior desyderio quodā haud uulgari, legēdi
 scriptorem quempiam de herbarum uiribus. Ostendā
 lector optime, qui eandē rem docte, breuiterq; conscri-
 psit. Hic est Macer herbarū scriptor fidelissimus, quē
 uir literis ornatissimus moribusq; cōmēdatissimus Io-
 annes Faber Emmeus Iuliacensis ab innumeris casti-
 gatum mendis impressit, nequaquam dulcis lucelli tan-
 tum gratia, sed et ob communem omnium studiosorū
 utilitatem. Atq; ut ex authorū citatione ipsius Macri
 intelligi datur, coniectura est, tres Macros extitisse.
 Primus uixit tempore Nasonis, Secūdus tempore Pli-
 nij, Tertius (ut uidetur) q̄ scripsit hoc utilissimū opus,
 qua etate

unct. Exat. ut
 ruzi tardas emra
 ruzio 6

Omnia
 p. ellor con
 salari

P R A E F A T I O .

qua aetate uixerit, nihil certi habemus. De primo sic scribit Volaterranus: Aemilius Macer Veronensis poeta, uolucres, et herbarum cecinit uirtutes Ouidij tempore, ut ipse testatur:

Sape suas uolucres legit mihi grandior aeo,

Quaeq; nocet serpens, quae iuuat herba Macer.

Sed et opus Homeri persequitur, quicquid apud Illiū actum usq; ad finem belli, ut idē poeta testatur.

Tu canis aeterno quicquid restabat Homero,

Ne careant summa Troica bella manu.

Opus autem de herbis ad nostrā usq; peruenit aetate.

Hec ille. De secundo uero Macro, Plinius Epistolarum lib. 3. in epistola, cuius initium, Pergratū est mihi, quod tam diligenter libros auunculi mei lectitas, ut habere omnes uelis, querasq; qui sint omnes. Fungar indicis partibus, atq; etiam quo sint ordine scripti, notum tibi faciam. Et in calce epistolae, Confido tamen, inquit, haec quoq; tibi nō minus grata, quā ipsos libros futura, quae te nō tantū ad legendos eos, uerum etiā ad simile aliquid elaborādum possunt emulationis stimulis excitare. Hec Plinius. De tertio Macro, huius operis, iam primum elimatius aediti, authore, paucula in scholijs nostris uidebis. Meo tamē iudicio, asseruerim Plinianum illū Macrum huius operis fuisse authorē.

Cuius argumentum est, quod Plinius adhortatur illū

s ad simile

PRAEFATIO.

ad simile qd elaborandū. Liberū tamē esto cui libet iudiciū suū. Qd uero citat Pliniū nihil obstat. Si uero uenior aliq̄s citaretur, factū uideri posset p̄ sciolū quempiā. Nā qdā id moris habēt, ut pro ut lubet, demāt & adijciāt, auferāt et addāt doctorū uirorū monumētis. id qd̄ quotidiana probāt exempla. Qd̄ tamē magis libere fiebat ea etate, quæ nobilissimæ ac nunq̄ satis laudatæ artis impressoriæ erat inscia. p̄ptera nūc nō admodū licet. Et q̄q̄ Macri carmē satis elegās est, adiectus tamē est delicatioris lectoris gratia, elegātissimus Strabi Galli hortulo. de quo Strabo abbas Spāhemēsis ī li. de Ecclesiast. scrip. hæc scribit. Strabus monachus fuldēsis, natiōe teutonicus, Rabhani abbatis quōdā auditor et scriba, uir in diuinis scripturis eruditus, & in studijs seculariū literarū nobiliter doctus, ingenio subtilis, et clarus eloq̄o, scripsit in sacris uolumibus, et exposuit nō pauca opuscula, in q̄bus se uirū doctū exhibēs, nomē suū cū gloria trāsmisit ad posteros. Imitatus itaq; magistrū suū Rabanū abbatē, scripsit ī Genesim lib. .i. In Exodū lib. .i. In Leuiticū lib. .i. et alia mltā. Hic deniq; Strabus glossā, q̄ ordinaria nūc dicitur sup̄ totā Bibliā ex dictis sctōrum patrū primus cōscripsisse memoratur, quā alij multis postmodū adiūctis snis patrū ampliarūt. Claruit sub Lodouico ipatore An. Dccc. xl Hæc ille Nos præterea libere loq̄ audemus, Strabū p̄petuam meruisse laudem Hortulo suo uernantissimo, quo si

PRAEFATIO.

quo si quid uidi uernantius, dispeream. Vale felix.

CATALOGVS HERBARVM.

In contextu folio. In scholijs fol. In Strabo fol.

A	Artemisia	I	59	
	Abrotanum	I	60	50
	Acidula, axon	15	65	
	Absynthiū	2	60	52
	Allium	4	62	
	Apium	7	63	55
	Althæa	8	63	
	Anetum	9	63	
	Aristologia	29		
	Atriplex	20		
	Aloë	47	70	
	Anthemion	12	64	
	Audrachne	16	65	
	Afarum	32		
	Arnoglossa	5	62	
	Acalephe	3		
	Agrimonia			51
	Ambrosia			56
B	Betonica	9	64	55
	Borrago	34	67	
	Buglossa	24		
	Brassica	25	66	
	Bracteos	11		